

TITULUS DECIMUS TERTIUS.

De los Tesoros, y mineros de oro, o plata, o otro qualquier metal: y pozos de sal, y bienes mostrencos, y hallados.

ET cum superioribus titulis inceptum sit tractari de his, qua Regibus pertinent, nunc autem sequitur de thesauris, & metallis, & salinis, & bonis mostrencis, qua Regia corona sunt incorporata & ei pertinent.

IN LEGEM PRIMAM.

Partem dandam inveniendi thesaurum, & diligentiam super hoc a iudicibus faciendam declarat lex nostra.

SUMMARIUM.

1. *Thesaurus quid sit & n. 2.*
3. *Avendanus reprehenditur.*
4. *Fodere terram ad inveniendos thesauros non potest quis in loco ubi non moratur.*
5. *Lex hac an sit correctoria l. 45. tit. 28. par. 3.*
6. *Thesauros ad fiscum pertinere in toto orbe, sic est receptum cum amplias.*

PRO cuius legis introductione sciendum est, quod thesaurus est pecunia ab ignotis Dominis supra hominum memoriam reposita l. nunquam nuda. §. thesaurus. ff. de acquir. rer. domin. thesaurus (inquit Paulus) est quedam vetus depositio pecunie, cujus non extat memoria, ut jam Dominum non habeat, sic enim fit ejus, qui invenit, quod non alterius sit. Alioquin si quis aliquid, vel lucri causa, vel metus, vel custodie condiderit sub terra non est thesaurus, cujus etiam furtum sit, hanc Jurisconsultus: ideoque hanc pecunia dicitur thesaurus, quasi reposita sit in futurum, sicut deducit Alciat. lib. 4. Parergon. & lib. 7. cap. 1. ut refert Covar. in cap. peccatum. 3. par. §. 2. in prin. & glof. 1. l. 45. tit. 28. par. 3. & ex text. ibi, ita deducitur.

Ibi, *Quelquiera que supiere, o oyerre dezir, notanda est illa disjunctiva, o, quæ disjungit verba & disjungit sensum, ita ut in scientia, vel in auditu idem dicendum sit legem nostram disposuisse, & consequenter est maxime considerandum, quod in illo verbo, *Supiere*. & sic in scientia comprehenditur casus inventi thesauri, & jam apprehensi per inventorem, vel si nondum apprehensi, discooperiti tamen, & in verbo illo, *O oyerre dezir*, comprehenditur casus*

thesauri, neque nondum apprehensi, neque discooperiti, sed tantum audiri esse existere in tali parte, ut ex iis colligas perperam dixisse Avendandum, in cap. 12. prator. num. 33. concl. 7. in prin. libr. 1. dicendo, quartam partem a nostro text. inventori assignatam, esse illi dandam, quoties tantum denunciavit iudicibus alicujus loci vel territorii in quo ipse demoratur, quod in loco vel fundo Regis sit aliquis thesaurus & ad Regem pertineat, secus vero si jam invenit thesaurum & apprehendit in dicto fundo Regio, quia tunc dimidiam partem habebit dicti thesauri, secundum formam l. 45. tit. 28. par. 3. fallitur enim Avend. nam lex nostra non sine mysterio apposuit disjunctivè dicta verba, *Supiere, o oyerre dezir*, ut in primis verbis illis, *Supiere* de certa scientia & intelligentia procedente, sive ex inventione tantum, vel ex inventione & apprehensione, quæ est certior scientia, lex nostra loquatur, & verba sequentia, *o oyerre*, tantum de auditu intelligantur, & consequenter quod doctrina illa Avendani, tenenda non sit, nam id scire proprius dicimur, quod vidimus & manu tenuimus vel tenemus, vel vidimus tantum, & consequenter, sive apprehensus sit thesaurus, sive non, lex nostra procedit, idque deducitur clarè ex sumario nostræ legis à Compilatore posito, & jussu Regis approbato, dum designare legem nostram partem thesauri inventori dandam, dicit, correctoriaque est lex nostra jurium, aliam partem inventori thesauri assignantium.

Ibi, *Donde morare, o en su termino oviere tesoro*, notanda sunt hæc verba, ut optime advertit Avend. ubi supra, in dict. 7. conclusione. *verse. item dicta lex*, nam ex iis deducitur verbis legem nostram non loqui, nec procedere posse, quando quis denunciavit esse thesaurum extra terminos loci ubi ipse demoratur, vel illius territorii, quia in locis & termino ubi non moratur, non potest quis fodere terram ad inveniendos thesauros, ex dict. l. 45. tit. 28. par. 3. & l. 3. & 4. §. 2. nostri tituli permissentes, ubique licere fodere terram, loquuntur non quoad inveniendos thesauros, sed mineras auri vel

vel alterius metalli, ut & inquit Cassaneus, in consuet. Burgund. Rubric. 1. §. 1. verbo, *Es paves. num. 3. fol. 22.* & sic optima est advertentia Avendani super his verbis & veram esse credo.

Ibi, *Que era por galaron la quarta parte*, in Codicibus antiquis manu scriptis, inquit Covar. in cap. peccatum. §. 2. num. 4. in princip. par. 3. quod quinta pars dabatur, sed licet nostra nostri text. est tenenda, & sic quartam partem dandam inventori, vel denuntiatori, ut diximus contra Avend. in gloss. 1. nostre legis. Sed est dubium, an lex nostra sit correctoria legis 45. titulo vigesimo octavo, par. 3. alias partes tali inventori assignantis, & Gregor. Lopez, ibidem, in gloss. penul. inquit non esse correctoriam, sed quod lex nostra esset intelligenda quoties thesaurus invenitur in loco Regis, & sic in eo, quod Regis est, secus vero, aliàs, quia tunc procederet dict. l. 45. & idem voluit Avend. ubi supra, in dict. *verse. item dicta lex*. Ego tamen salva eorum pace crederem legem nostram esse correctoriam dictæ l. 45. & similitum ex eo quod lex nostra generalis est, & generaliter est intelligenda, & processit ad assignandam partem inventori thesauri, & sic generaliter est servanda, item quia fere totius orbis consuetudine inducitur esse testantur Pal. & alii relati per Covar. in dict. n. 4. contra Silvest. quod thesaurus ad Reges & fiscum pertinet, & cum hoc sit de consuetudine, leges omnes antea partes applicantes inventoribus cessabunt, & lex nostra novissime partem assignans inventoribus est & non alia servanda quocumque in loco thesaurus invenitur, sive proprio, sive alieno, sive publico, sive Regis, vel Ecclesie, vel religionis, sive casu, sive data opera, & hoc quoad partem dandam tali inventori, quoad partes vero dandas Domino fundi & Regi jura antiqua, & præsertim dict. l. 45. partitæ, in suo remaneant robore, & hunc credo verum nostri text. intellectum, & est consentaneum sumario ejus per compilatorem super eo apposito, & tunc quoad alias partes Domino fundi & Regi dandas servabitur dict. l. 45. & id quod de jure civili non est illi contrarium, quod succinè sub unica conclusione reasumpsit Covar. in dict. §. 2. num. 2. & latius Avend. dict. cap. 12. pratorum. num. 33. per totum. & per Ant. Gomez. l. 45. Taur. num. 51. cum sequentibus, quibus quidem lex nostra remanet declarata & intellecta.

IN LEGEM SECUNDAM.

Omnes Mine Auri, Argentis, & Plumbi, & alterius cujuscunque forme, cujuslibet rei sit, Regi pertinent, & idem in aquis & puteis salis, nisi Rex ea alicui concesserit, vel per tempus immemorabile ea prescripserit.

SUMMARIUM.

1. *Mina & argenti fodina, vel vena ad Regem pertinent.*
2. *Mina & vena semper videntur excepta in concessione castri.*
3. *Argentaria & metalla inventa in prædio alieno, an sint Regis.*

Azvedo in Recopilationem. Tom. IV.

Ibi, *Todas las mineras de plata, oro, y plomo*, junctis verbis, *pertencen a nos*, hic colligitur conclusio, etiam de jure antea habita & approbata, scilicet, quod mina & argenti fodina, & vel vena ad Regem pertinent, ut est text. in cap. 1. que sunt Reg. d. in vfi. feud. text. in l. 11. tit. 28. par. 3. Adeo quod etiam Rex concederet castrum, vel villam, semper videntur exceptæ dictæ minæ & vena, secundum text. in l. 3. tit. 15. par. 2. & ibi glof. *E mineras*, & idem in Francia esse asserit Carol. à Grassal. libr. 1. Regulium Franc. cap. fin. pag. 303. in parvis, & Matth. Afflictiis, decis. 321. ubi circa hæc mover quæstionem, num scilicet, argentaria & metalla inventa in prædio alieno sint Regis, vel an ea tantum, quæ reperiantur in prædiis Regis, & in hoc describit tres opinioniones, & in effectu, glof. *E mineras in d. l. 5.* sequitur opinionem, scilicet, quod minæ illæ sunt Regis, quæ sunt in prædiis ejus, secus si essent in locis privatorum, quia tunc non erunt Regis, nisi talia privatorum loca essent donata ab ipso Rege reservando sibi has minas, prout in dubio intelliguntur reservata, redditus tamen metallorum sunt Regis, ut l. inter publica ff. de verborum significatio. de jure tamen nostro ex lege nostra, & præsertim ex l. 4. §. 1. infra, isto tit. indistinctè ubicumque inveniantur sunt Regis, eo quod per illum §. 1. funt reducta & incorporata omnia metalla & minere in patrimonium Regis & in coronam Regiam, sive in publico, sive in privato loco existant, ita quod jam non est locus dubitationis, & ad hoc in ea l. 4. §. 2. permittitur subditis perquirere minas & metalla fodiendo fundo & loca etiam privata satisfactis Dominis de damno in prædiis suis ex hoc secuto, ut apparet ex dict. §. 2.

Ibi, *T pozos salados*, in parte alteratur hæc nostra lex in hoc per l. 19. tit. 8. lib. 19. lib. 9. infra, ut licet videre ex subscriptione marginali ibidem descripta, & vide l. 11. tit. 28. par. 3. & ibi glof. *De las salinas*, & vide dicenda in l. 31. tit. 18. infra hoc libro & quæ diximus in l. 1. num. 70. cum. 3. sequentibus. tit. 15. lib. 4. supra.

Ibi, *O nos los oviesemos dado*, Vide que succinè dixi in l. 3. tit. 10. glof. 1. lib. 5. supra.

Ibi, *Por tiempo immemorial*. Vide que diximus in l. 1. glof. tit. 15. lib. 4. supra.

IN LEGEM TERTIAM.

Licet unicuique perquirere Mineras, & Metalla in quibuslibet locis etiam privatis cum Dominorum licentia, & pars inventori danda hic assignatur.

SUMMARIUM.

1. *Corrigitur lex hac per legem sequentem in §. 2. in quantum ibi permittitur perquirere mineras & metalla, etiam in fundo alieno, & n. 2. alia correctio juris communis circa hoc.*

Ibi, *Con licencia de su Dueño*. Corrigitur per legem sequentem in §. 2. ubi etiam contra voluntatem Dominorum fundi permittitur perquirere has mineras & metalla etiam fodiendo terram, satisfactio tamen de damno Domino

T ij terræ.

terrae, ut ibidem dicitur, aliter enim esset lex injustissima & diabolica, ut apparet ex Afflictis in dist. decis. 321. & ex dictis per nos in l. 1. tit. 1. lib. 4. supra, & in l. sequente.

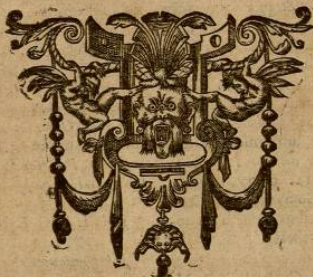
¶ Ibi, *Se para en esta materia*, Alteratur per legem 4. sequentem. in §. 3. juncta l. 5. in §. 1. cum 4. sequentibus, ubi novissime disponitur, quae pars sit danda inventori & Regi.

¶ Ibi, *En cavar*. Ex hac lege & praesertim ex 2. l. sequente §. 2. corrigitur id quod de jure f. dispositum erat, ex l. cuncti. C. de metal. libro 11. ad hoc allegato, per Cepolam, de serv. rust. praed. cap. 22. n. 4. & Jacob. de sancto Georgio, in Tract. de fendis. §. cum argenti fodinis. 1. parte, tom. 10. Tract. diversorum fol. 194. in novis, scilicet quod fodiens sub terra in agro alieno, non poterat impediti per Dominum terrae, sed fodiens supra terram impediti poterat, ex lege tamen nostra indistincte sive sub terra, sive supra eam licet fodere etiam in agro alieno ad perquirenda metalla haec & mineras: thesauri tamen inveniendi causa id non licet, ut dixi in l. 1. glo. Donde morare. supra isto tit. & lib.

IN LEGEM QUARTAM.

¶ *Dammum est resarciendum Domino fundi in quo Mina quarantur.*

Summari non possunt, quia multas continent diversas dispositiones, summantur ta-



men dicendo, quod hic ponitur nova forma & dispositio minarum tam circa partem inventori- bus & Regi dandam, & perquirendi ea in locis publicis vel privatis, & alia huic minarum materiae concernentia late disponuntur.

In §. 2. legis 4. ibi, *Como en heredades*, simili- lis est lex 3. praecedens, ubi dixi.

In eod. §. ibi, *Satisfaziendo se el daño a los dueños*, Aliter enim & haec sicut & praecedens in- justissima esset ex dictis per Afflictis, decis. 321. neque valeret consuetudo in contrarium f. se- cundum Roland. Valle consil. 69. n. 48. volem. 2. debet tamen tale damnum appetiari per duas personas à iudice nominatas, ut apparet ex l. 5. §. 15. secundum quod ibi disponitur & declaratur.

IN LEGEM SEXTAM & SEPTIMAM.

Novus ordo, f. novaque forma datur in hac lege in perquirendis argenti & auri, & aliorum metallorum minis, & in earum labore & benefi- cio, quae cum longe procedatur in horum expedi- tione, artificibus & magistris harum artium re- linquenda est harum legum expositio, & casus contingens.

PRO declaratione harum legum circa mo- strenca bona disponentium, vide quae dixi- mus in l. 6. tit. 15. lib. 4. supra, & Cassian. in consuet. Burg. Rubric. 1. §. 1. verb. Esparves.

TITULUS DECIMUS QUARTUS.

De los Pechos, y servicios, y exemptos, y escusados dellos.

Umque in praecedenti titulo dictum sit de thesauris & minis, quae Regibus reservata sunt, nunc immedia- te sequitur de aliis Regibus ipsis debitis, ut sunt munera ac tributa, & de exemptis ab eis.

SUMMARIUM.

- | | |
|---|--|
| 1 Pechos y servicios latine munera appellantur. | 16 Munera personalia, an sint quibuslibet personis indicenda. |
| 2 Munus tribus modis dicitur. & n. 3. quando hic capitur. | 17 In universitate seculari vocandi sunt majores, sive masculi, sive feminae. |
| 4 Munus, prout est onus, quid sit. & n. 5. quomplex est. | 18 Illi qui non sunt uxorati non vocantur ad Concilium, ubi n. 19. quid in minoribus. n. 25. annorum. |
| 6 Munus personale quid sit. & n. 7. quomplex sit. | 20 Minores 25. annorum, an excusentur à muneribus personalibus. |
| 8 Magistratum quem esse est honor. | 21 Aliquos casus in quibus quis excusatur à muneribus. |
| 9 Munerum vacationem impetrans non censetur impetrasse vacationem muneris, cui est honor annexus. | 22 Munera personalia, an possint induci in duobus locis, ubi n. 23. quis locus tunc preferatur, ubi n. 24. an habeat quis jus- tam se excusandi causam si in loco origi- nis idonei reperiantur. |
| 10 Numerus liberorum vel aetatis 70. annorum licet excuset à muneribus, non tamen ab honoribus. | 25 Munera patrimonialia si principaliter rebus indicantur, attenditur locus, ubi res ade- st. |
| 11 Excusatus ab aliquo munere ob numerum liberorum, non potest compelli post illud acceptare etiam si filii moriantur. | 26 Munus patrimoniale quid sit. |
| 12 Munus cui honor est annexus, nihil aliud est quam officium publicum. | 27 Munus mixtum quid sit. |
| 13 Munus personale sordidum quod sit & quod indici non possit, quando injungitur perso- nae aliquod officium exercendum sumptu suo. | 28 Nemo excusatur à muneribus patrimonialibus. |
| 15 Munus personale est etiam aliud, quod ne- que est sordidum, neque honoribus an- nexum. | 29 Munerum patrimonialium quaedam ordina- ria, quaedam extraordinaria. |
| | 30 Capitatio, quae pro singulo capite imponitur, an sit realis. |
| | 31 Extraordinarium munus est. |

RUBRICA.

ET pro Rubrica & totius tituli materiae introductione & declaratione, ac intelligentia sciendum est verbum hoc, Pechos, y servicios, latine Munera * appellari, quod ver- bum, Munus, ut inquit legislator in l. munus, la primera, & in ordine 18. ff. de verb. signific. tribus modis dicitur *, Primo donum, & inde munera dici, Dari, mitti, & Altero, Onus, quod cum remittitur, vacationem militum, munerisque praestat, inde immunitatem appellari. Tertio, Officium, unde

T iij munera

munera militaria, & quosdam milites munifices vocari. Igitur & municipes dici, quod munera civilia capiant. Hæc Jurisconsultus dicit; In nostro verò titulo capitur hoc verbum munus * pro onere, & cum hoc modo capiatur ab eodem Jurisconsulto, in l. munus, la 2. quæ est 214. ff. de verb. signif. diffinitur dicendo, quod munus est proprie, quod necessario subimus lege *, more, Imperiove ejus qui jubendi habet potestatem, ubi Rebus. pag. 933. plura de his annectit, de quo in presenti tractandum est. Et hujus muneris quoddam est personale *, quoddam patrimoniale, quoddam verò mixtum, prout de unoquoque late prosequitur Bart. in l. 1. C. de mulier. & in quo loco lib. 11. & Doctores, in Tractatibus de mune. & hono. in 12. volum. Tract. diversorum, & per Summistas, in verbo, Munus, tallia, & collecta. Et ut nihil intactum relinquamus eorum, quæ pro intelligentia dicendorum sunt necessaria, necessarium esse judicavi, munera hæc diffinire & declarare, ut recursus hic habeatur. Et quoad primum Munus, scilicet personale, dico, quod munus personale * mere est administratio Reipub. vel privati hominis, in ejus creatione auctoritatem habentis sine ulla patrimonii erogatione, ut diffinit Petr. Antiboli, in Tract. de mune. & hono. 2. p. in princ. n. 2. in d. 12. volum. ubi diffinitionem hanc tenet & prosequitur & defendit ab aliquibus objectionibus. Et hujus muneris personalis, quoddam est honoribus annexum *, quoddam sordidum, quoddam verò nec sordidum nec honoribus annexum & illud, quod est honoribus annexum est veluti. quod aliquis sit judex, vel magistratus, vel quod habeat Imperium, vel potestatem, nam illud est munus publicum, & habet honorem annexum *, quia honor eis datur, ut l. 2. ff. de in jus vocand. & l. part. ff. de judi. & prodest hoc, quia si quis impetret vocationem munerum, non censetur impetrasse vocationem illius muneris, cui est * honor annexus ut in l. 2. ff. de vaca. mun. patri. & l. cui munus. ff. de mun. & honor. & l. 18. §. muneris. ff. de vaca. & excus. mun. gl. l. unica. C. de vaca. mun. pub. lib. 10. & sic numerus liberorum, vel atas 70. annorum *, licet excusent à muneribus, ut patet ex tit. C. de iis qui mun. lib. & tit. qui æta. vel professi. lib. 10. text. in. l. 2. & ibi glos. tit. 17. part. 6. Avend. cap. 29. præ. lib. 1. tamen si munera hæc sint honori annexa, non excusant, ex dictis iuribus, & ex l. 2. §. numerus, & in l. in honoribus. ff. de vaca. mun. & late per Ferdin. Pæz, in Tract. de muneribus, in

in 12. vol. Tract. diversorum Doct. & semel excusato aliquo, ob liberorum numerum non potest compelli redire ad excusationem illius * etiam si filii post moriantur, secundum Ti-11
raq. de cessante causa, limit. 4. n. 10. & in l. si unquam. verbo, susceperit. n. 192. Peralta, in l. Mævius. §. duorum. n. 21. de legat. 2. Istud autem munus, cui honor est annexus nihil aliud est, quam officium * publicum, ut dicitur, ali-12
bi, in l. pupillus. §. munus. ff. de verborum. signific. Aliud est verò munus etiam personale, quod sordidum appellatur quod tamen indici non potest, quando alicui persona injungitur * 13
aliquod officium exercendum sumptu suo, & istud non est proprie munus personale ut in l. munerum. §. 1. ff. de mun. & 14
honorib. sed sordidum munus est, quando persona indicitur aliquod munus explicandum, quia dicitur vel reputatur esse vile & abjectum, ut sunt omnia officia in quibus quis habet ex suo corpore laborare, ut sit coquus vel barbitonsor vel similia, de quibus habes. ff. de mun. & hon. l. fin. §. 2. & hoc dicit quilibet text. loquens in messagariis, pascuorum ut l. ne quis ex ultimis. C. de Dignit. lib. 12. & in Autenti. de testibus. §. sancimus, & habes de istis factam mentionem in l. maximarum. §. sordidorum. C. de excus. mun. lib. 10. Aliud vero & tertio reperies esse munus personale, quod neque est sordidum, nec honoribus annexum, ut quando imponitur alicui actus, quem facit, * sicut sumptum, ut in tutela vel cura, quæ sunt personalia, & sunt publica auctoritate, sed utilitate privata, & ideo non est sordidum, nec honori annexum: idem posset dici in iudice delegato si est in administratione, vel aliter quando habet territorium, ut Codice, ut & apud quem cogni. res agi pos. l. si circa medium, & de isto loquitur text. in l. final. §. judicandi. ff. de mun. & honorib. licet possit dici quod sit aliquis honor adjectus, ut aliqui volunt. Sed est dubium nunquid ista munera personalia sint quibuslibet personis indicenda & injungenda, & dicendum est quod non omnibus injungentur, nam pupillis * non inducun-16
tur ex l. 2. ff. de vaca. mun. secundum Guilielm. de Cugno, in l. neminem. C. de sacrosan. Eccles. & sic inquit glos. a pregon, in l. 5. titulo 15. part. 2. quod in universitate seculari vocandi sunt majores 14. annorum * sive sint mares, si-17
ve femina, virgines uxorate, vel vidua, & tandem concludit quod illi, qui non sunt uxorati non vocantur ad concilium, * & in minoribus 25. annorum quod non habeant vo-18
cem * in concilio, neque in electione, tenet Jaf. dicens hanc 19
commu-

communem, in l. de Pupillo. n. 4. ff. de novi oper. nunt. quem relatum reperi in lib. 11. commu. opin. pag. 237. columna 1. Sed an majores 14. annorum, minores tamen
 20 25. excusentur à muneribus personalibus * aliqui distinguunt, quòd aut sunt talia munera in quibus indicitur periculum, & tunc non indicentur eis nisi in subsidium, quando alii non inveniuntur, ut in l. ad Rempub. ff. de mun. & honor. si autem sunt talia munera in quibus non vertitur promptum periculum, tunc ipsis minoribus sicut, & aliis indici possunt, ut in portatione armorum & similibus: Alii vero distinguunt & meo videri idem est in effectu, scilicet, quòd quadam sunt munera personalia in quibus requiritur consilium & discretio, ut esse de consilio & habere Regimen aliquod, & tunc non sunt indicenda minoribus, nisi in defectum aliorum, ex dict. l. ad Remp. & ex l. 3. de Decurion. Quadam vero sunt munera personalia, in quibus non vertitur periculum hoc, ut facere custodiam ad portas vel muros, & ad ista possunt vocari minores, liberantur tamen ab eis propter studium, ut l. 1. C. qui de etate. lib. 10. & in aliis pluribus juribus relatis per Petr. de Vualdis, in de duobus fratribus. tit. de collectis. num. 46 & 50. sic distinguentem, & per Guilielm. de Cug. in Tract. de muner. in princ. num. 8. & 9. in 12. volum. Tractat. diversorum Doctorum. Alios casus ubi quis excusatur à muneribus personalibus & cogi non potest * illa acceptare, vide per Aven. cap. 19. præ. num. 24. cum duobus sequentibus. lib. 1. Sed an in duobus locis possint hæc munera personalia induci, dic quòd sic *, scilicet in loco domicilii, & originis. l. 1. C. de municipibus & origin. Sed an si quis ad talia munera vocetur eodem tempore in iis duobus locis, quis locus præferetur? & dicendum est locum originis præferendum *, quia potior est, ut l. assumptio. ff. ad municip. l. 1. C. de municip. & origi. & ibi glos. & Bart. & intellige de origine paterna, vel materna. l. filios. & l. originem. C. de municip. & origi. secundum Guilielm. de Cug. ubi supra, num. 10. & Petr. de Vual. ubi supra, num. 53. Habebit tamen talis justam causam se excusandi à loco originis si ibidem adsint, * qui eligi possint, secundum Plat. in l. exemplo. C. de Decurio. lib. 10. & in l. cives, C. de incolis. eod. lib. aliter enim excusari non possent, sed omnino tenerentur adire locum originis, & sic intelliges dicta per Aven. cap. 19. præ. num. 24. versic. sextus casus. lib. 1. & voluit Petr. de Vualdis, ubi supra, num. 54. & hæc de muneribus

ribus personalibus. In patrimonialibus vero est dicendum, quòd aut munera patrimonialia principaliter rebus indicuntur & tunc attenditur locus * ubi res adest, & ibi potest collectari, 25 licet ibi non fuerit domicilium, sed ubi persona principaliter pro rebus indicuntur munera hæc Patrimonialia, tunc attendimus locum Domicilii, & personam tanquam principalem, & ubi est persona & habet domicilium, ibi collectatur, quia ibi præsumitur esse res l. cives, & l. cum neque. C. de Incolis, ita Petr. de Vuald. ubi supra, num. 56. quòd est singulare: Et hæc quoad patrimonialia personalia. Quoad patrimonialia vero & sic realia, Dico, quòd munus patrimoniale verè & merè est illud, * quòd singulis, annis vel neces- 26 sitatis tempore ipsis rebus vel possessionibus indicitur lege vel Principe statuente, prout definit & declarat Petr. Antiboli, in Tractat. de munerib. & honor. 2. part. n. 12. cum 2. sequentibus. in 12. Vol. tract. divers. Doct. Aliud verò munus & sic tertium, quòd dicitur & vocatur mixtum *, eo 27 quòd persona pro rebus imponitur, quia partim capit à persona, partim à re, prosequitur Guilielm. de Cug. ubi supra, n. 13. cum sequentibus aliquibus, & Petr. Antiboli, dict. 2. parte, num. 8. & Bellonus consil. 12. num. 8. cum sequentibus, hoc patrimonium cum mero inculcavit & male. Et à muneribus patrimonialibus * nemo excusatur. l. 2. §. 1. 28 ff. de vac. mun. & excus. & alibi pluries, qua quidem omnia munera prosequitur Bart. in l. 1. C. de mulierib. & in quo loco, ubi & declarat quibus possint imponi & quibus non, & horum munerum patrimonialium * quadam sunt ordi- 29 naria, quadam extra-ordinaria, que tributa appellantur indictiones & indicta, juxta text. ubi Bart. & omnes. l. 1. C. de indicti. lib. 10. & dicitur, quando à principe vel à lege generali super certa forma & Regula perpetua, & uniformi indictum est, & tale tributum dicitur reale, sive pro patrimonio tantum indicatur, sive pro capitibus singulis, quòd capitatio nuncupatur, sive pro possessionum & jugerum numero, quòd jugatio appellabatur, ut de iis duobus est text. in l. immunitates. C. de agrico. & cens. lib. 11. licet enim capitatio videatur potius personale, cum pro singulo capite imponeretur, tamen proprie * est reale, cum personale sit, non pro sin- 30 gulis capitibus, sed pro industria, operibus & lucro quòd consequuntur homines ex operibus suis, ut est text. l. fin. in principio. ff. de mun. & honor. & de capitatione est titul. de cap. civ. consil. lib. 11. glos. in Rubric. C. de anno. & trib. Azevedo in Recopilationem. Tom. IV. V eod.

cod. lib. & in l. cum antea, Verbo, capituli. C. de Agric. & cens. *Extraordinarium verò * munus est, quod imponitur non singulis annis, sed aliquando secundum temporum exigentiam, & hoc communi vocabulo collecta appellatur, ut est gloss. in l. rescripto, §. fin. ff. de muner. & honorib. tradit Bart. in l. placet. C. de sacrosanct. eccles. Socin. & alii relati per Tyberium Decian. Respon. 55. num. 4. volum. 1. ubi à num. 1. hac describit munera: & in nostro titul. in presenti de muneribus patrimonialibus principaliter tractatur, & itidem de personalibus in aliquibus legibus.*

IN LEGEM PRIMAM.

Monachi & sorores tertii ordinis sancti Francisci existentes in domibus & bonis suis non excusantur à contributionibus & tributis.

SUMMARIUM.

- 1 Sanctus ac Seraphicus Franciscus tres ordines instituit.
- 2 Sorores & fratres tertii ordinis possidentes bona in communi excusantur à Collectis.
- 3 Secus in possidentibus bona in particulari, & viventibus in suis domibus.
- 4 Sorores & fratres hujus tertii ordinis, non dicuntur habere Regulam.
- 5 Milites Alcantara Calatrava, & Sancti Jacobi, laici assimilantur.
- 6 Oblati qui non sunt religioni, non dicuntur persona Ecclesiastica, & n. 7. ampliat.
- 8 Offerentes se & sua monasterio plene licet habitum non mutent, ecclesiastica persona reputantur.
- 9 Oblati, qui dicuntur remissive, & quid conversi, num. 10.
- 11 Oblati & confratres sancti Joannis de Rodas in seculo remanentes, non gaudent privilegio Fori, neque à decimis excusantur.

Ibi, de tercera regla de Señor Sant Francisco. Sanctus enim ac Seraphicus Franciscus tres ordines constituit. Primus fuit fratrum minorum, qui est arctissimus, & caret proprio in communi & in particulari, ut in *Clemen. xvi. de paradiso, de verb. signif.* Secundus est ordo sanctæ Claræ, qui differt à primo, quia possunt habere bona in communi, non verò in particulari secundum gloss. in *Clemen. cum adeo, de senten. excommunic.* Tertius verò ordo est de penitentia, qui fuit inventus pro maribus & foeminis etiam viventibus in conjugio, & isti habent proprium in particulari, & dicuntur fratres & sorores tertii ordinis, & eorum propriè non est ordo, sed quidam vivendi modus approbatus à Papa Nicolao, & hos tres ordines ita declarat Joan. Andr. in *Clementina 1. de Relig. Dom. & Barr. Socin. consil. 245. volum. 2. & Corneus, consil. 220.*

volum. 5. Francisc. Marcus, *Decisio. Delphin. 965. Capic. decisio. 115. num. 9. & 10. Felin. in Tract. quando Lit. Apost. noce. par. colum. 8. versic. limitatur quarto, & de hac ultima Regula tertii ordinis loquitur nostra lex, ut in gloss. sequente.*

Ibi, *Y se estan en sus casus, y en sus bienes, multum ponderanda sunt verba hæc, ut intelligas quòd lex nostra non vult comprehendere fratres & sorores tertii ordinis qui vivunt in communi & in communi possident bona, & non in particulari, illos enim non comprehendit, noster neque dici possunt laici, cum à domo ubi in communi habitant exire regulariter non possint, & habeant ministrum, cui obediunt, ut in effectu concluduntur Lapus, & Cardin. Relati per Socin. *dist. consil. 245. num. 1. & Corn. dist. consil. 220. & sic si non collectantur nisi in casu, in quo id fieret in fraudem collectarum, secundum Bal. in l. semper ff. de jure immun. & Abb. in cap. & plantare, extra, de privileg. & Petr. de Wald. in tract. de collectis, num. 63. pagin. 158. in parvis, ubi Addition. alios allegat, sed loquitur lex nostra in illis, qui propriè dicuntur de dicto tertio ordine, qui habitant in domibus suis & possident bona in particulari, & ii ut laici reputantur, & contribuant in tributis & collectis Regiis, prout de consuetudine esse testatur Bart. in *dist. l. semper ff. de jure imm. quem ad hoc allegat gloss. magna, in colum. 2. in l. 1. titulo 7. partia 1. nam licet dicantur fratres & sorores, non sunt propriè ac strictè religiosi, sed fratres de penitentia, neque propriè dicuntur habere regulam, sed potius quendam vivendi modum, ut est gloss. notabilis in clem. 1. de relig. dom. & in clem. cum ex eo, de senten. excommunic. & ita hanc opinionem tenent Anchar. in cap. 1. de immun. eccles. in 6. relatus per Duennas reg. 100. fall. 8. & Avend. in cap. 14. præ. num. 28. lib. 2. & Didac. Per. in l. 1. tit. 3. lib. 1. ordin. col. 93. & hanc veriorum tenent Nicolaus Festalius, in tract. de ultimo & collectis 4. par. cap. 1. num. 10. usque ad 15. vol. 12. tract. diverforum, fol. 183. & Aufredius, in reper. clem. 1. de offi. or. tit. de presb. secul. supra eccles. reg. 2. in 4. & 6. ampli. fol. 30. licet contrariam ibidem dicat requorem, & sic possunt reduci ad concordiam opinionem contrariæ Doct. circa hoc, de quibus per Did. Perez. l. 19. tit. 4. lib. 4. Ordinarum.***

¶ Ibi,

Ibi, *Como los otro legos, ergo & isti laici sunt, & laici assimilantur ut per Calder. conf. 7. de jud. & foro comp. & faciunt dicta per Feder. de Senis, consil. 97. num. 4. in fine, sicut, & in militibus ordinum Calatrava, Alcantara, & sancti Jacobi alibi diximus non esse verè religiosos, sed laici potius assimilari, ut inquit gloss. in d. l. 1. & sic idem in istis monachis & prioribus tertii ordinis in domibus suis habitantibus & in particulari bona possidentibus, eo quod isti non possunt dici vere & proprie oblatis religioni, ii enim, qui non sunt plene oblatis, quia se & sua non transulerunt in religionem stricto modo, non dicuntur personæ Ecclesiasticæ, & secundum Abb. in cap. ut privilegia num. 3. de privil. & in cap. 2. numer. 5. de foro competen. & Socin. in cap. 3. de privileg. & Sylvestr. in summa, verbo, oblati, & decil. capella Tololan. 8. & ibi additio, & novissime Ignatius Lafarte, in tract. de Decima vend. cap. 19. num. 89. & idè secundum eundem Abb. in cap. pen. de privil. non gaudent privilegio ordinis nisi in casibus à jure expressis: adèd ut etiam si solum usufructum bonorum retinuerint, non dicuntur tunc vere religiosi, secundum gloss. sepultura juncto tex. in cap. fin. de sepult. in 6. concludit text. in cap. quoniam, & in cap. ex parte, de privil. ex quo si decedant sine electione sepulture in suis sepeliuntur parochiis secundum Abb. in d. cap. pen. num. 1. & in cap. cum & plantare, de privileg. quòd si extra Parochiam sepeliuntur, debetur quarta parochiis, secundum Abb. in cap. in nostra. num. 3. de sepult. ubi dicit text. ubi menti tenendum, & sic decimas solvent ubi Ecclesiis parochialibus, secundum Rebus. de decim. q. 14. verbo, religiosi, secus vero si se & sua plene obtulissent tunc monasterio licet habitum non mutassent, quia tunc Ecclesiastica reputantur, ut ex c. per exemptionem, de privil. in 6. constat, quem ad hoc allegat Card. in ele. 1. in fi. de decim. & Abb. in d. c. cum & plantare. num. 4. ubi vult quod non subsunt tales jurisdictioni Episcoporum, & ibi additio alios allegat & remittit se ad dicta per eum, in d. cap. 2. de foro comp. eo quod tunc gaudent privilegio ordinis, ex d. cap. per exemptionem: Et qui dicantur tunc oblatis vide per Boer. *decis. 20. num. 5. Calder. conf. 6. in fi. de regul. & gloss. l. 1. 9. tit. 7. p. 1. Et quis tunc etiam conversus dicatur, vide Rebus. de verb. sig. pag. 1029. vers. oblati, & Card. Zabarella consil. 21. per totum, quibus quidem rationibus legislator in lege nostra motus disponit hos tertii ordinis fratres & sorores domos particulares habentes, & propria bona possidentes teneri ad tributata, quia laici assimilantur, neque propriè dici possunt religiosæ, neque Ecclesiasticæ personæ, & sic non gaudent eorum privilegiis, ut inquit text. in l. 1. tit. 7. part. 1. Ex quibus semel consultus dixi oblatos confratres vocatos ordinis sancti Joannis de Rodas, remanentes in mundo cum bonis suis, sicut antea, & in eodem habitu, quo antea utebantur, licet portarent signum religionis talibus solitum dari, quòd vocatur media cruz, è el tan, non esse exemptos à jurisdictione Regia, nec à decimarum solutione, posseque habere Regis officia secularia, nec privilegia ordinis sui cum eis**

de excuso in Resopulationem. Tom. IV.

loqui, sed cum illis, qui vere erant oblatis religioni viventes in eorum conventibus & hospitalibus ut fratres cum dicto signo del Tan, & sic quoad decimas vide decimam.

IN LEGEM SECUNDAM.

Baccalareis in jure canonico vel civili, non excusantur à solutione tributorum, nisi in casibus exceptis.

SUMMARIUM.

- 1 Baccalareis volentibus se excusare ex eo quòd baccalareis sint, nulla excusatio datur à muneribus, ubi num. 2. in quibus excusantur casibus.
- 3 Nobiles, advocati, & exempti an teneantur ad collectas, quæ belli ratione, vel casibus inopinati indicuntur.
- 4 Jus canonicum præminentius esse quam jus civile.

Ibi, *Bachillerès, pondera dictionem ita sicò vocabulo conceptam, ut intelligas, quod ex eo tantum quòd baccalareus, tunc sunt, volant se excusare, hac enim sola ratione nulla eis excusatio datur, & hoc quòd lex nostra in iis verbis vult junctis finalibus ibi, excepto en los casos que por derecho son otorgados, qui casus sunt, si legant in scholis publicis, vel in tribunalibus tunc advocati, aliquo tamen horum deficiente non excusantur baccalareus solum, prout inquit Did. Perez, hic, sub l. 20. tit. 4. lib. 4. ord. & diximus late in l. 8. tit. 7. lib. 1. supra, & novissime Joan. Gar. in commento de nobilitate glo. 35. num. 31. cum sequentibus, aliquibus, usque ad 39. ubi legem nostram in finalibus verbis declarat procedere etiam si baccalareus eminentis scientiæ, ut is etiam censetur exemptus, & ibi in gloss. illa, quid de licenciatis & Doct. de quo & per Did. Per. ubi supra & latius & clarius per nos in d. l. 8. ubi tenuimus, baccalareos etiam advocatos, imò & licenciatos, & Doct. non graduatos in aliqua universitatibus ab illa lib. 8. de designatis non excusari à solutione tributorum Regiorum, imò & designati in illa lib. 8. debent legere vel advocare ut dicta exemptione gaudeant, ut ibi dixi, & tenet Did. Per. ubi supra col. 1443. in fi. & me referens novissime Gutierrez, in præf. quest. lib. 1. q. 23. & Humada, in l. 3. tit. 10. p. 2. gloss. 8. num. 1. & 2. etiam Joan. Gar. ubi supra. num. 9. aliud in tributis velit dicere. Sed an nobiles, advocati, & exempti teneantur ad collectas, tunc quæ belli ratione, aut casibus inopinati indicuntur, vide Fran. Marcum, *decis. Delphin. 458. num. 2. 16. 18. 20. & 28.**

Ibi, *En derecho canonico o civil, ex ordine litteræ colligere poteris præminentius esse jus tunc canonicum quam civile, & ninirum cum ex dictis Patrum Sanctorum, & ex sacra Theologia deducum sit, & circa materias spirituales & eis annexas versetur, ut per Villalobos, in Antinomía, littera; A. in principio num. 15. & Did. Perez, in q. 3. proam. ad leges ordi. & diximus in Rubr. tit. 1. lib. 2. supra. num. 14. cum sequentibus.*

¶ Ibi,

Ibi, *Excepto en los casos*, puta si sit bacca-
laureus eminentis scientiæ advocatus vel lector,
ut in glos. precedente diximus, & excepta tri-
butorum exemptione regionum, quoad alia
privilegia gaudebunt eis, ut in d. l. 8. tit. 7.
lib. 1. supra diximus. num. 4. ad si. etiam si Hu-
mada ubi supra num. 3. referat nos in contra-
riam partem, cum eam non tenuerimus.

IN LEGEM TERTIAM.

*Forma dividendi tributa Regi debita in
presenti disponitur.*

SUMMARIUM.

- 1 Tributa an per focularia, fumantes vel capi-
ta essent distribuenda, & num. 2. quid regu-
lariter est quod per as & libram collecta im-
ponatur.
- 2 Munus an sit reale vel personale prima causa
inspicitur.
- 3 Recurrendum est ad æstimum antiquum.
- 4 Possessiones steriles non collectantur neque pau-
peres, num. 6.
- 5 Æstimatione bonorum factâ si onus imponatur
an statim auferretur vel expectabitur alia
descriptio.
- 6 Villa qualibet si dicatur quod si habet quin-
decim focularia debeat tenere decem equos,
vel solvere centum aureos inter se, an debeat
solvi per focos, vel solidum & libram.
- 7 Collecta si imponitur super fumantibus, suman-
tes attenduntur.
- 8 Infirmi si facultates eorum non sufficiant ad
alimenta, excusantur.
- 9 Arteses nihil possidentes etiam excusantur.
- 10 Bona si diminuantur vel augeantur, an dimi-
nuentur vel augebuntur æstimatio.
- 11 Æstimatio rerum immobilium per decuriones
facienda est, nobilium vero per possesso-
res, & si nolint jurare compelli possunt, nu-
mero 14.
- 12 Mercimonia an æstimari debeant ut collectis
subiaceant.
- 13 Persone singula an sint vocande ad æstimati-
onem bonorum.
- 14 Exhiberi debet el padron a collectore ad re-
cuperandum.
- 15 Gravatum se dicere potest quilibet intra an-
num, post vero non.
- 16 Diviso faciendâ est aequaliter & sine incom-
modo aliorum, & per quos, & quomodo sint
æstimatores nominandi.
- 17 Collecta imponenda pro quibus rebus fiet &
quando.
- 18 Qualiter & quomodo, ubi non adest aequalitas
vel populi sunt sine vicinis, fiet divisio.
- 19 Æstimum antiquum prius est inspicendum
si reperitur.
- 20 Bona semel æstimata si deperant vel augean-
tur quid fiet.
- 21 Exactor an possit remittere munus illi, qui
est in extrema paupertate, & si remittat an
solvet de suo.
- 22 Aliqui de civitate si non sint solvendo, an
tenebuntur qui sunt.

Ibi, *Por cabezas*, tributa hæc & servitia
an essent per capita vel per fumantes &
focularia distribuenda & examinabat de jure
civilis Petri de Ubaldis, in tract. de collectis.
num. 13. cum sequentibus, fol. 152. in parvis,
ubi distinguebatur, quod aut collecta est volun-
taria, & tunc cives habent inter se distribuere
prout sunt in concordia, quia huic liber-
tati non imponitur meta, ut si vult facere
honorem alicui Cardinali, vel nobili venien-
ti ad partes, nam in rebus voluntariis ne-
mo necessarius existit. l. unum. C. de negoti-
is. Aut imponitur pro utilitate publica ut
pro solvendis stipendiis armigerorum con-
ducendorum ad servitia communia, vel pro
emendo Castro ipsi civitati, vel imponitur
collecta pro necessitate publica, ut pro sol-
vendis debitis ex contractu, vel ex male-
ficio, & talis collecta debet solvi per soli-
dum & libram, secundum Bald. in l. etiam.
C. de exec. rei judi. id enim est regulare
ut per as & libram & collecta imponatur;
secundum Bart. in l. 1. C. de Aposc. publici.
& ibi glos. Bellonum, consil. 12. num. 1. facit
text. in l. rescripto. §. fin. ff. de mune. &
bono. ubi dicitur quod collecta imponitur per-
sonæ pro patrimonio, ergo pro rata patrimonii,
quilibet tenetur ad solvendam collectam,
ut est text. in l. omnes vers. pro viribus. C. de
mun. pub. & in l. sancimus. juncta glos. C.
de Advoc. div. jud. & in l. 1. C. de mun.
pari. lib. 10. ibi pro modo fortunarum, &
habetur per Specul. tit. de raptor. §. 1. vers.
sed pone, sed si imponitur pro solvenda
pœna, vide Bart. in l. ne quid ff. de incen-
d. vii. nan. Cornel. consil. 122. vol. 2. & hæc
vera in collecta principaliter imposita, sed
quando collecta descendit secundario ab alio
onere, tunc causa debet inspicere, & ipsum
principale onus, nam & ad sciendum an
munus sit reale vel personale prima causa
inspicitur, & secundum Bart. in l. unum. C. de
mul. & in quo lo. & alios relatos per Bellonum,
ubi supra num. 4. §. & optime per Zephali.
consil. 317. num. 23. & sic fit pro redimendo
onere cap. imposito, imponitur collecta per
capita, ut puta ex forma statuti, quilibet debet
ire in exercitum cum deventum est ad
compositionem, quod solvatur tantum, vel
vadant in exercitum, tunc imponitur colle-
cta per capita, sicut enim per eam pecuniam
sentiant gravamen per capita, ita per
capita solvant, §. illud inst. pro socio. l. secun-
dum naturam. ff. de reg. jur. si vero onus
sit subeundum propter fumantes, puta di-
cit statutum, quod unus de qualibet familia
debeat ire in exercitum, distribuitur collecta
per familiam sive focos, quia tunc om-
nes habitantes in una familia habentur pro
uno: si vero causa ob quam imponitur colle-
cta est debitum urgens vel stipendium sol-
datorum, tunc secundum libram & soli-
dum debetur, nisi statutum distribuat ex-
presse per alium modum, quia per illum
tunc distributio fiet, argumen. ff. ad Tre-
bel. l. quoriam, & l. nonnunquam, in du-
bio autem ubi de hoc non liqueret, collecta
imponitur personis pro viribus patrimonii,
ut l. rescripto. §. fin. de mune. & honor. &
predicta vera quando obligatio principalis,
cujus loco fuit subrogata pecunia erat jam
contracta, secus autem si non, nam tunc ni-
hil possumus ex ea sumere quia nihil est: Quæ
omnia intelligo, in locis ubi non adest æsti-
mum in similibus distributionibus factum,
vel non solent deputari officiales per quos id
fieri debeat, nam si adest æstimum recur-
ritur ad illud, & pro quantitate & rata de-
bet æstimari & collectari, & quod ad æsti-
mum recurritur & est text. in l. incola; ubi
notatur, ff. ad municipia. secundum Bald. in
l. 1. §. quibus. ff. quod cuiusque nr. nom.
vel si non adest æstimum, ad sunt tamen of-
ficiales, qui hoc debent facere, prout ex tex-
tu nostro constituuntur, & nominantur ad
distributionem similibus tributorum, tunc
enim ad eos est recurrendum, & recurritur
quotidie: Et in tali distributione non
gravantur possessiones steriles non asseren-
tes aliquam utilitatem, est quod istud est
onus fructuum secundum Bald. in l. ad in-
structionem. C. de sacros. Eccles. l. neque sti-
pendium. ff. de impen. in re. dot. fac. Item
pauperes non contribuunt, neque collectan-
tur, & ut in hoc dicimus titulo. item dedu-
citur onus rebus impositum, nam non di-
cuntur bona nisi deducto ære alieno. l. sub-
signatum. §. bono. ff. de verb. sign. tenet Ro-
lan. Valle consil. 66. num. 34. lib. 1. ex l.
nobis. §. cum autem. ff. ad l. Rhod. de Jactu.
Sed an si æstimatione bonorum factâ onus
imponatur an statim auferretur, vel expe-
ctabitur alia descriptio, & vide Gerat. sing.
10. serva memoria: Et nota quod si dicatur
quod qualibet villa in qua sunt quindecim
focularia vel ultra, debeat tenere decem
equos, vel solvere centum aureos inter
se, tunc enim licet regulariter deberet
solvi per solidum & libram, secundum In-
nocent. in cap. gravem, de sent. excom. ta-
men hoc casu debet per focos & solvi, se-
cundum Everard. in loco à nomine officii pag.
519. in prin. in parvis, & quia cum im-
ponitur collecta super fumantibus seu focu-
lariis, & fumantes attenduntur, secundum
Bellon. d. consil. 12. num. 5. & de iis dixi
alia in l. 26. tit. 6. lib. 3. supra: itidem
notandum est, quod facultatibus divites,
corpore tamen infirmi ita ut fructus suarum
possessionum vix sufficiant ad alimenta &
sunt in his collectis sublevandi, argum. l.
1. & 2. C. qui morbo, & in cap. licet ex-
tra de censibus, ne afflictio detur afflictio,
autem. navigio. C. de fur. cap. 1. de cleri.
agrar. & idem in Artificibus nihil possiden-
tibus & secundum Pet. Wal. ubi supra num.
23. fol. 153. in parvis, & Rolan. Valle,
ubi supra num. 50. & 51. De quibus an per
solidum & libram, vel per capita aut fu-
mantes fiat distributio, tradit Ægyd. Thom.
in tract. de collectis. §. recentâ proximâ dis-
cussione. num. 2. & 3. fol. 157. in 12. vol.
tracti. diversorum, in novis, & ibi num. 7.
& 8. quid si bona diminuantur, vel au-
geantur an æstimatio diminuetur, vel augebi-
tur, & Bell. de consil. 12. per totum.

Ibi, *La justicia y regidores*: Æstimatio
enim rerum immobilium per decuriones fi-
ri debet, mobilium vero per possessores, 13
quorum affirmationi jurata assentiendum erit,
si aliter universitas id liquidare non possit,
secundum Ægyd. Thom. ubi supra num. 15.
fol. 158. ubi num. 16. querit, quod si no-
lunt jurare, compelli, & possunt, & in-
quit hanc esse suam novam questionem ad
nemine disputatam, & allegans hinc inde
Argumentis tenet opinionem, quod ad id
compelli possunt, & bene hæc tamen pro-
cedunt, ubi non adest æstimum, secus si
adest ut supra, & infra ista lege. Et an
mercimonia æstimari debeant ut collectis sub-
jaceant & vide per Tyber. Decian. Respons. 69. 15
vol. 3.

Ibi, *T flame al procurador del comun*,
non tamen sunt singulares persone vocan-
dæ, quia quando fit partitio collectarum per
singulares personas solvendarum ad æstimati-
onem eorum bona non sunt singule persone &
vocandæ, sed præsentem syndico universitatis,
vel alia persona publica de mandato judi-
cis fit æstimatio & partitio, & illud dicitur,
Padron, ut expresse ex verbis iis no-
stræ legis junctis præcedentibus orationibus
probatur, & illa æstimatio & partitio, &
sic, et padron; debet exhiberi à collecto-
re, tempore & quo exigitur pecuniam à vi-
cinis, & intra annum à die publicationis
potest quis dicere se gravatum, post annum
verò & non, secundum Avend. cap. 14. 18
prat. num. 36. lib. 2. & per Ægyd. Thom.
ubi supra num. 36. fol. 160. & facit pro
hoc l. 5. infra isto tit. & lib. & an semel
revisione factâ possit iterum peti ut revidetur,
Lafarte, de decim. vendi. cap. 18. num.
91. inquit quod non. De qua divisione faci-
enda aequaliter & sine incommodo aliorum
& per quos & quomodo sint æstimatores
res nominandi, vide Roland. Valle. consil.
66. num. 52. cum sequent. lib. 1. Et de col-
lecta imponenda & pro quibus rebus fiet &
quando vide Bart. & ibi addi. in l. 1. C. de
mul. & in quolo. lib. 10. Et qualiter, &
quomodo ubi non adest & æqualitas vel po-
puli sunt sine vicinis, vide text. in l. per. &
fin. tit. 6. infra. lib. 7.

Ibi, *T todos juntamente vean y averiguen de
que forma, y manera se han echado, y repartido,
y pagado hasta aqui*, hic habes text. probantem,
quod prius ad æstimum antiquum, & si repe-
riatur, est recurrendum, prout de jure antea
esse in hac remanet dictum lege, & tradit
Pet. de Wal. de collectis fol. 52. in parvis n.
15. cum sequis. Et quid si bona semel æsti-
mata deperant ita quod decreascent, vel &
contrario augeantur, an decreascent, vel au-
gebitur collecta iis, quibus decreascent, vel
augeantur, & vide Ægyd. Thom. ubi supra. n.
7. & 8. fol. 157. in 12. vol. tract. diversorum,
ubi numero 10. annexit questionem, scilicet,
si quis in extrema paupertate constitutus
nequeat onus indicti muneris satisfacere,
an poterit & per exactorem remitti, & in-
quit quod non poterit, aliis solvet de suo, ex
l. omnia. C. de annon. & trib. lib. 11. & ibi

Bart. & ibidem ipsemet Aegy. Tom. num. 11. examinat questionem, an si aliqui de civitate non sint solvendo, possint ne relictis qui gravari praestatione totius summae. Et quid si unus privilegiatur an alii solvent pro eo, ibidem numero 12. & Alvarum Valscum in consultatione Lusitan. 12. per 10. sam, maxime a numero 4. & ego dixi in l. 25. numero 7. tit. 6. lib. 3. supra ubi alia diximus, & tradit Franciscus Marcus, decis. 458. num. 8. Et an credatur testimonio tabellionis afferentis aliquem esse immanem vide Didac. Per. l. 24. tit. 4. lib. 4. Ordinarum. col. 1452. cum sequent. & in propositum hujus legis & sequentis vide optimum consil. 66. Rolandi Valle lib. 1.

IN LEGEM QUARTAM.

Ordo habendus in distribuendis tributis & servitiis Regis inter civitates, villas & loca ac jurisdictionem, declaratur hic.

SUMMARIUM.

- 1 Collecta solvenda est secundum tempus impositionis, non vero secundum tempus solutionis.
- 2 Vici tenentur ad ssum & contributionem faciendam & n. 3. an possit, procedente tempore petere equalitatem, si usque tunc non servatur.
- 4 Manera patrimonialia pro modo facultatum sunt imponenda.
- 5 Gravati levandi sunt ex eo, quod per commenta criminosa impositum est.
- 6 Laborans dietim pro victu non est collectandus.
- 7 Cacus an sit collectandus.
- 8 Principum populorumque Imperium ad adjuvandum, non ad nocendum est.

Ibi, *Para echado, y repartido por nuestras cartas*, ex iis collige verba, collectam esse solvendam secundum tempus impositionis, & non secundum tempus solutionis, gloss. in l. in col. ff. ad municip. & est ratio, quia res est tacite obligata pro oneribus, de quo per Alex. l. cum servus. §. si quis circa finem de lega. 1. not. Petr. de Uvaldis, in d. tract. de collectis num. 24. fol. 153. in parvis.

Ibi, *Todos los lugares de la tierra*, nam & ipsi vici tenentur ad ssum & contributionem faciendam, sicut & statuti civitatum & consuetudinibus totum regitur territorium, ut utrumque prosequitur Mexia, in pragmat. panis. conclus. 1. num. 75. cum. 2. sequent. Et quid si vici solvant duas partes & civitas unam ex statuti forma, an procedente tempore possint vici petere ne hoc modo divisio fiat, vide quae diximus in l. 25. tit. 6. numero 5. lib. 3. supra ubi & alia.

Ibi, *Teniendo consideracion a los vezinos que en ellos ay, y a las hazendas, y tratos, y canoales*, nam pro modo facultatum munera patrimonialia sunt imponenda & masculis & feminis, minoribus & majoribus l. si. §. Patrimoniorum. ff. de mun. & hon. C. eod. tit. per totum,

& C. quem ad civil. mun. in d. l. fin. lib. 10. & l. in fraudem, de anno. & tribu. & gravati levamen accipiunt, quod per commenta criminosa & est eis impositum, l. gravatos. C. de censib. lib. 11. not. Petr. Antiboli, in tract. de mun. & hon. in 2. parte, de modo mun. in principio. numero 126. in 12. vol. diversorum tract. fol. 30. in novis notandum est etiam ex iis verbis, quod cum patrimonialia sint respicienda pro partitione collecta, ille qui est pauper & non habet patrimonium non est collectandus, neque ille, qui dietim & laborat pro victu quae secundo Bald. in Authen. defuncti. C. ad Tertullian. gloss. in l. omnes. C. de anno. & trib. lib. 10. Getar. sing. 73. pauperes. Minchi. controvers. illust. cap. 41. numero 4. & 7. Petr. de Wal. in d. tract. de collectis. numero 18. & 23. fol. 152. in parvis, Rolan. Valle. d. consil. 66. numero 20. & 21. vol. 1. & bene per Aegyda Thom. in tract. de collectis, §. Pauperes vero. numero 1. & 2. fol. 146. vol. 12. tractat. ubi numero 3. quid in caso & ratio horum est, ut inquit Minchaca dicit. numero 7. nam cum Principum, populorumque Imperium ad adjuvandum non ad nocendum sit, par est, ut qui omnes agros, campos, fundos, terrasque habent, iis sane ad eos defendendos, hostiumque impetum propulsandum, manus, res & pecunias, bonaque admoveant, & contribuant, diversum est in iis, qui nihil rerum soli possident in ea regione, nam terram, quam non habent tueri ac defendere non jure cogentur, prout prosequitur Minchi. d. n. 7. & 8. sic declarans versus quorundam Poetarum, & sic de bonis sterilibus non solvitur Gabella, secundum Bell. consil. 12. numero 6. & 7. & Tyber. Decian. Respon. 69. num. 6. vol. 3.

IN LEGEM QUINTAM.

Antequam receptor & collector Regis tributis, mittat ejus recuperatos & ad recuperandum, ministros, teneat certiorare concilia universitatis, que capitris cujuslibet districtus, ne distributiones suas faciant & solutiones paratas habeant.

SUMMARIUM.

- 1 Monendi sunt prius debitores tributis, antequam solvant.
- 2 Exactores tributorum non possunt prorogare terminum solutionis, neque formam commissionis excedere.
- 3 Exactor non potest convenire debitores tributis, nisi prius acceperit nomina debitorum.

Ibi, *Notificat a los concejos*, debent enim prius moneri debitores & talis tributis, ut optime per Aegy. Tom. in tract. de collectis in §. retenta proxima discussione, numero 29. fol. 159. in 12. vol. tract. diversorum in novis, ino & sunt eis exhibendi aestimi, vulgo el padron, ut in l. 3. supra eod. dictum est in gloss. Illamen, ubi & intra quod tempus potest quis dicere se gravatum.

Ibi, *T lo embien a pagar al plazo y segun fuere declarado en nuestra carta de recensoria*, a qua forma non potest exactores

actores excedere, neque prorogare & terminum solutionis, ut per Aegy. Tom. nr. supra. numero 28. & ibi numero 26. quod punitur exigens ultra formam brevium datorum.

Ibi, *Sin que primeramente el receptor del partido muestre y presente ante ella copia de como se ha notificado a los concejos del partido lo que de siso se contiene*, nam exactor non potest debitorem publicum ob causam & numeris iudicii convenire, nisi prius acceperit a tabulario universitatis nominatum breves debitorum ex l. 1. C. de exac. trib. & sic solet fieri parvum volumen in quo summatim describuntur libræ civium, qui in libro communi registrantur sua prædia, & est summarius ipsius aestimi, & in principio ipsius brevis debet esse impositio collecta, ut puta ad rationem unius Floreni pro singula libra registri, & ex qua causa, & pariter debet esse in forma publica recepta, & subscripta per ipsum tabularium, & nisi facta fide quod receperit breves prænarratos, non potest aliquem ex debitoribus compellere ad solvendum, ut per Aegy. ubi supra num. 25.

IN LEGEM SEXTAM.

Transacto termino solutionis qualiter & quomodo debeat fieri executio, & solutio recipienda a conciliis, & mandata scriptura solvendi, in presentis declarantur, & quid si solvere debitorum ante executionem factam, quod nullo modo jura sunt solvenda.

SUMMARIUM.

- 1 In exactione tributorum an juris ordo sit servandus & citatio requiratur, & num. 1. & 3. quod audiendus est reus si legitimam proposuerit exceptionem, summario tamen audietur.
- 4 Actio qua munus patrimoniale petatur.
- 5 Exceptio quod non est facta aequalis distributio, legitima est.
- 6 Universitas an adstringi possit capere bona debitorum non potentium solvere tributa in nummis.
- 7 Exactor Principis in exigendo qua potestate utatur.
- 8 Decima an debeat partem soluta per exactatum debitorem pro tributo.

Ibi, *Mandamos*, in hac exactione munerum an juris ordo esset servandus & an verò simpliciter & pacifice compellendo personas solvere debentes, vel exequendo in rebus, late examinabat Aegy. Thom. in tract. de collectis §. retenta proxima discussione, num. 30. cum sequent. fol. 159. in 12. vol. tract. diversorum, & ex pluribus iuris & fundamentis concludit non esse in hac exactione tributorum publicorum servandum ordinem juris, sed summariè & executivè procedendum est, ex Bal. in consil. 434. vol. 3. & in l. 1. C. de Anno. etiam parte & non citata, ut ibi per eum, aliter enim male teipm. negotia expedirentur si absque ci-

tatione & processu non possent exigi collecta, licet si debitor aliquam proponeret legitimam & exceptionem, audiendus est super ea, ex l. si vacantis. C. de bon. vacan. ubi dicitur reclamandi copia. l. defensionis factas. C. de jure fisci. lib. 10. debet tamen summariè super his procedi, ut per Aegy. Thom. d. numero 30. & diximus in l. 14. tit. 21. lib. 4. supra. numero 1. & 2. nam cum ex lege præcedente jussum sit ac dispositum concilia esse certioranda prius per exactores tributorum ut habeant solutiones paratas ad tale tempus, si non fecerint, mirum non est si executive contra debitores procedatur, & velo levato, ut aiunt, & numero 31. inquit ipse Aegy. Thom. & quærit qua actio in munus patrimoniale & petatur, & numero 34. examinat qua actio erit debitor tutus ne præter munus indiduum, & apud erit legitima exceptio quod non fuit facta aequalis distributio, & inquit quid sit summario tamen procedendo, Et in numero 40. optimam ipse Aegy. annexit questionem quotidie contingentem, scilicet si in exactione muneris nequeant aliqui civis munus indiduum realiter exolvere, taliter quod bona ipsorum capiuntur remedio pignoris pratorii, poterit ne jure adstringi & universitas ad accipiendum dicta bona, ita ut in redactione sui computi exactor liber evadat per consignationem dictorum bonorum pro illa quantitate, pro qua bona capta fuerunt, & in effectu concludit esse veriorum sententiam, exactorem dictis bonis adimplere obligationem suam, ex tex. in l. si. C. de exac. tribu. nec obstat quod forma conventionis, legis, ordinationis attendi debet, quia non mutatur forma legis, nec ordinationis, cum in omni conventionione generali, ordinatione ac instituto legis tacite & virtualiter intelligitur admitti compulsio adversus bona debitoris publici, si non potest solvere in pecunia numerata, ex l. a Divo pio. ff. de re judi. Authen. hoc nisi. C. de soln. & ita in dies prædicatur in debitorum quantitatis constante forma liquidum instrumenti, qua inspecta condemnatur, & si non valet in pecunia solvere, capiuntur bona per pignus pratorium & substantur, & plus offerenti dantur secundum formam juris, & idem non potest universitas renuere consignationem bonorum, ut ex l. 8. infra eod. colligitur, nisi expresse per exactorem renuntiarum fuisset, tunc enim lex conventionis servanda est l. Lucius. ff. de post. Bal. in l. 2. C. de rescindan. vend. ubi rescisso non datur si sit renuntiarum expresse, ita Aegy. Thom. ubi supra. d. numero 40. quæ sunt singularia in practica: Et exactor Principis in exigendo & qua potestate utatur, vide Menoc. de arbit. judi. lib. 1. g. 71. n. 12.

Ibi, *O parte dello por lo que anse pagare no se haga execucion*, hic habes text. clarum decidentem id quod dicebamus in l. 32. tit. 4. lib. 3. supra, quod executurus si solvit partem debiti statim facta executione, & nunc intra 24. horas ut diximus in l. pen. tit. 2. infra lib. 4.

lib. 4. non debere Decimam ꝛ illius partis solute, quamvis alijs de jure, qui totum non solvebat nihil egisse videbatur, quoad excusationem decimæ, tamen in parte soluta optimè excusatur, si intra dictum tempus solverit, & ita quotidie indistinctè practicum & jure optimo, ut in d. l. numero 35. dixi.

¶ Ibi, *Lo que oviera de aver por el camino lo reparta en todos los dichos lugares*, vide quæ dixi in l. 32. tit. 6. lib. 3. supra, sed quam male hac oblectentur ob judicium negligentiam nolumum panire transgressores, omnibus est notum.

¶ Ibi, *Tomen, y reciban de los que fueren a hazer las pagas, la moneda que les dieren*, vide quæ in hoc propositum diximus in l. 6. tit. 2. l. 5. supra.

IN LEGEM OCTAVAM.

Quodlibet Concilium provincia caput tenetur designare domum & locum ubi pignora capta pro tributis & bona executi mobilia sive se moventia depositentur, & defensionem signare ubi animalia pascantur sub nostri sex. pana.

SUMMARIUM.

- Animalia laboris an possint capi pro executione debitorum

Ibi, *T esen los ganados de labor*, hic est text probans animalia laboris posse capi pro executione ꝛ tributorum regionum, de quo late diximus in l. fin. glof. en bienes, tit. 23. lib. 4. supra.

¶ Ad l. 9. & ejus declarationem, vide l. 22. infra eodem.

IN LEGEM DECIMAM.

Recedentes à loco tenentur pro collectis & tributis jam ibidem partitis & debitis.

SUMMARIUM.

- Recedentes à loco postquam facta est obligatio pro collecta an debeant solvere sicut si non recederent.
- Populo conducente gabellas à Rege & encabandose, si unus ex vicinis recedat an pro bonis ibi relictis debeatur gabella.
- Incola & vicinus in unoquoque loco contribuet pro rata temporis quo habitaverit.
- Cives noviter recepti non tenentur pro collectis antiquis.
- Forenses possidentes bona an pro eis contribuent & 6.
- Collectandus non est quis duplici onere.
- Forenses an teneantur pro defensione terminorum.
- Forenses an ad munera personalia teneantur.
- Consuetudo an valeat quod forensis non collectetur pro bonis alibi sitis.
- Collectam non imponendi an erit causa lis mora super bonis illis.

Ibi, *Después de comenzado à correr el termino de la paga, similis est text. in l. 5. tit. 9. lib. 7. infra, ubi Deo volente alia dicemus, & idem erat de jure civili, ut apparet ex Bar. in l. incol. ff. ad municip. ubi optime loquitur & ibi ejus additio & idem ibi esse asserunt, postquam facta est obligatio pro collecta ꝛ tributo per populum, & est optimum singulare Gerardi à Petra sancta 10. in ordine, & per Petr. de Vvaldis. in tract. de collectis, fol. 153. in parois. numero 28. cum. 2. sequen. Ex quibus idem esse semel consului quoad gabellarum solutionem, nam si populo conducente gabellas à rege, & obligatione earum facta, vulgo encabandose, y hecho el encabandamiento, aliqui ex vicinis illius populi ꝛ recesserint alibi, tenentur pro parte eis distributa illius gabelle pro bonis ibidem remanentibus, neque debet duplici gabella gravari sed una tantum pro rata bonorum distributa, ut in simili inquit Cravetta consil. 201. numero 22. & 23. gaudebit tamen iste sic recedens gratia aliis vicinis in omnibus facta, secundum Bar. ubi supra, & ejus additio, nisi venderint bona illa aliis vicinis, vel consumpta fuerint sine culpa eorum, secundum Additio. Bar. ibidem, & Gerardum ubi supra, vel nisi aliud conventum fuerit inter vicinos ipsos antequam recesserint abeuntes: nam tunc conventum attenditur, ut ex c. 65. conventionis generalis regni deciditur, ubi disponitur, in hunc modum, scilicet, quod si populus ille à quo quis recedit tempore conventionis habet ultra 300. incolas & vicinos in unoquoque loco contribuet pro rata temporis, quo habitaverit, si vero locus sit minor, contribuet ibi pro primo anno, & non pro aliis, sed si locus est desertus ꝛ servanda est l. 4. tit. 6. lib. 7. infra, & conditio 8. dicte conventionis generalis, ut novissime inquit Lafare de decima vend. cap. 4. numero 41. & 42. ubi in iis deviat à legis nostre dispositione: & sic ex lege nostra & ex d. l. 5. potest quis mutare domicilium sine præjudicio debitorum jam contractorum in populo illo & ab eo.*

¶ Ibi, *Que todos los vecinos que en los tales lugares se hallaren al tiempo de la paga del tercio primero*, idem diximus in glof. procedente, si tempore contracte obligationis in loco reperiantur, insuper ponderandum est verbum illud, se hallare, ex quo deducitur, cives noviter receptos non teneri ad collectas pro veteribus debitis ꝛ antea contractis & impositis ut per Bar. in l. providendum. C. Decurio. & in d. l. incolam. numero 5. ff. ad munic. & Petr. de Vvald. de collectis. fol. 153. in parois. numero 30. ubi allegat ad hoc Alexand. con. 144. in fi. vol. 2. & Corn. consil. 24. in princ. vol. 3. & tradit Rebuf. in 1. tom. consil. Fran. tit. de liter. oblig. art. 2. glof. 1. n. 79. & Afflictis in consil. Sicil. rub. 101. de contum. un. num. 2. fol. 211. lib. 1. nisi in casu l. 4. tit. 6. lib. 7. infra, sed an forenses habentes & possidentes bona in populo aliquo ꝛ collectari poterunt pro bonis illis, etiam ipsi alibi morantur & vicinitatem habeant, & dicendum est quod sic, ut per Pet. Antiboli, in tract. de mun. & hono. 2. p. 5. l. n. & sequen. fol. 39. n. 12. vol. tract. diversorum, & latissime in eodem vol. per Aegy. Thom. in d. tract. de collectis. §. sane. n. 13. usque ad 21. fol. 152. & late per

per Tyber. Decia. resp. 55. per totam vol. 1. & Zephal. consil. 317. n. 24. 25. & 26. qui Decianus & præsertim Aegy. ubi supra n. 21. fol. 155. querit, an civis pro rebus, quas alibi possidet ꝛ collectari poterit in civitate & loco ubi moratur, & in hoc ipse Aegy. tenet contra Pet. Antiboli, & opinio ipsius Antiboli non est tenenda, quia est contra tex. in præfenti, & contra tex. meliorem in l. 5. tit. 9. lib. 7. infra probantes ubi adsunt bona, ibi munera subeunda, & fuit opinio gl. in l. uni. C. de muli. & in quo loco, & sic nihil est de hoc dubitandum, cum habeamus has leges expressas, neque est quis duplici onere collectandus, 7 uno in civitate ubi degit, alio in civitate ꝛ ubi bona sunt sita, sed in illo tantum pro bonis ibi existentibus, & in loco ubi vivit pro bonis ibi possessis per eum. Et an pro defensionibus terminorum forenses ꝛ teneantur, vel pro jurisdictione, vide optime Avend. c. 14. prat. numero 18. usque ad 23. lib. 2. Et an ad maneræ ꝛ personalia forenses teneantur, tractat idem Aegy. Tho. ubi supra, fo. 164. n. 35. & ex d. l. 5. percipitur quod sic, ubi dicemus. Et an valeat consuetudo in contrarium quod forensis non collectetur pro bonis alibi sitis ꝛ vide Avend. respon. 16. per totum, & in d. l. 5. declarabilia, sed an si super talibus bonis sit sit mota, erit hæc causa sufficiens ut collecta eis non imponatur, ꝛ Aegy. Thom. ubi supra, fol. 156. numero 28. inquit, quod non excusabitur propter hoc, eo quod bona possidet, licet sub lite, & Domini possidentes præstationem munerum agnoscent pro modo facultatum, l. 1. C. de mun. patrim. & facit lex litibus. C. de agris. col. vers. fin. autem hoc coloni, lib. 11. & quid si decrevit vel augetur patrimonium diximus in l. 5. glof. 1. in fine, supra eodem, & an emptores bonorum tributatum teneantur pro præteritis, vel futuris tributis, vide Zephal. consil. 317. num. 40.

IN LEGEM UNDECIMAM.

Id quod terris domini indicium erit inter omnes villas & oppida distribuatur in reciproca comprehensas & contentas, & nihil amplius partiat, & distributiones mittantur regis calculatoribus.

SUMMARIUM.

- Id in quo unus privilegiatur an præjudicet privilegiati, vel inter alios distribuatur.

Ibi *T lo que monta el dicho servicio se echa, y reparte por las otras villas, y lugares que quedan*, quod an iuste fieri possit, & in quo unus privilegiatur præjudicet privilegiati, an vero inter alios distribuatur, ꝛ vide decisionem 348. c. Tol. & ibi Add. late, & Boer. decis. 213. n. 5. cum sequ. Petr. Uvald. in tract. de collectis. n. 42. & Alvar. Velasc. consultatio. Lusitan. 2. per totam. maxime à n. 4. quod est optimum ad l. 9. supra, eodem ad quam lex nostra se refert, in assignatione termini centum dierum constitutorum ad demonstranda privilegia exemptionum.

Azvedo in Recopilationem. Tom. IV.

IN LEGEM DECIMAM QUARTAM.

Bona empti pro nobilibus & exemptis ab ignobilibus & contribuentibus exempta sunt & libra à tributis iis.

SUMMARIUM.

- Distributione facta si aliquis vicinus vendit bona alicui nobili excusabitur venditor pro contributione bonorum venditorum & ibi declaratur.

Ibi, *Que quando quier, quid tamen ꝛ si distributione facta inter vicinos vendat aliquis eorum bona aliqua mobilia alicui nobili, an jam quod nobilibus excusetur à contributione etiam bonorum illorum emptorum, excusabitur venditor pro illis bonis, credentem quod non, usque dum fiat alia nova distributio, ex dictis per Gerardum. d. singul. 10. & per nos in l. 10. supra eod. quod quidem vulgariter rustici vocant & nominant, que per aquellos bienes pagaran hasta que ay otra nueva repartitio, que es hasta que se haga otro nuevo repartimiento, ita quod durante jam facto contribuet venditor pro illis bonis pro quibus sibi partitio facta erat, usque dum finiatur distributio illa. Intellegenda tamen est lex nostra ut procedat, nisi onus rei emptæ sit annexum, ita ut sit effecta tributaria, nam tunc in quemcumque transeat, transibit cum onere illo, ut est text. in l. 11. tit. 3. lib. 1. supra ubi dixi: vel nisi fiat emptio talis in fraudem fisci, secundum Didac. Perez in libro. 1. Ordinanen. col. 90. cum sequentibus & in lib. 4. col. 1431. & dixi in dicta l. 11.*

IN LEGEM DECIMAM QUINTAM.

Ministri domus Regia mercedem habentes, non gaudent prerogativa propter officium & ministerium illud concessa, si dictis officiis non utantur, etiam si subsistant nominem.

SUMMARIUM.

- Officium habitum in domo Regia etiam sit coqui, honorosum est. & 3.
- Coqui dicuntur artifices.
- Exempti propter artem, vel officium non gaudent exemptione relicto officio vel arte, etiam si ratione industriae sit concessum. & num. 5.

Ibi, *Que son nuestros oficiales, ex hoc tamen quod officiales dicuntur officium eorum honorosum est, nam officium in domo Regia habitum, licet extra eam vile reputaretur, non est tale reputandum ꝛ, secundum Callan. in Catalogo gl. mundi. 11. parte, consider. 3. fol. 253. ubi exemplificat de coquo Principis, qui dicitur artifex ꝛ, ita quod venit in statuto faciente mentionem de artificibus, ut tenet Franc. de Crema, notab. suo. 98. insip. statuto cavetur, & tamen secundum*

dum eundem Cassan. ubi supra, dicitur habere dignitatem ꝑ secundum Rom. singul. 649.

¶ Ibi, *Si aquellos no son sus officios propios, por do vivam, y viven por otros, exemptus enim propter artem vel officium, non gaudet exemptione ꝑ, nisi arte illa, vel officio utatur, ut dixi in l. 8. titulo De los estudios. lib. 1. supra, & ista lex est notabilis pro hac doctrina, & super ea notavit Didac. Perez, in l. 8. verbo, Aunque tit. 4. lib. 4. ordin. col. 1427. in princ. & iterum sub l. 13. gl. 1. eod. tit. 4. & lib. 4. col. 1432.*

¶ Ibi, *Y si non firvoieren por sus personas, Officium etiam ratione personæ ꝑ, & industria eius concessum, cessat cessante personali servitio, ut per Didac. Per. dict. colum. 1427. in princ. & probatur in l. sequente.*

IN LEGEM DECIMAM SEPTIMAM.

Regis officiales mercedem ejus percipientes tenentur contribuere in Batica provincia, sicut nobiles ibidem contribuant.

¶ Ibi, *Los quales viven en el Andaluzia, donde de todos comunmente pechan, pro declaratione horum verborum, vide Otaloram de nobilitate 3. part. princ. cap. 4. num. 7. pag. 164. in antiquis.*

IN LEGEM DECIMAM OCTAVAM.

Privilegium exemptionis officialium domus Regiæ eis mortuis observandum cum uxoris eorum legitimis & honestis, filii tamen eo non debent gaudere.

SUMMARIUM.

1. *Officiales Regine gaudent eisdem privilegiis, quibus officiales Regis.*
2. *Privilegium personale vel artificiale durat durante officio vel artificio.*
3. *Vidua gaudens privilegio mariti, quod secus in filiis si privilegium est temporale ibi & n. 4. & 5. & num. 8. rationem vide.*
6. *Filius naturalis legitimatus an gaudeat patris privilegio & num. 6. & 7.*

¶ Ibi, *De la nuestra casa, pondera verbum hic & in l. sequente scriptum, ut ex eo colligas & intelligas officiales etiam Regine comprehendere; nam officiales Regine ꝑ gaudent eisdem privilegiis, quibus gaudent Regis officiales, secundum Carol. de Grassallis, lib. 1. Regal. Franc. pag. 261. in parvis, & probatur ex l. 20. istius nostri tit. & lib. & vide Boerium, decisione 246.*

¶ Ibi, *A los tales en su vida, & sic personale privilegium est, & artificiale, durat enim durante officio, & extinguitur cum persona ꝑ, ex l. fordidorum. C. de excus. mun. l. 10. juncto cap. privilegium personale, de reg. jur. in 6. neque enim potest esse perpetuum, quod non rebus sed personis, contemplatione dignitatis atque militiae indulgisse nos constat. l. semper §. negotiatores & §. quibusdam. ff. de jure immun. notat Avendanus, cap. 14. prat. n. 26. in medio lib. 2. Didac. Per. l. 13. tit. 4. gloss. 1. col. 1432. lib. 4. ordin.*

¶ Ibi, *Se guarde a las mugeres, ut & inquit Consulatus in l. quotic. C. de priv. lib. 12. ibi, vel eorum conjuges, sive adhuc viverent earum mariti, sive post mortem eorum in viduitate ꝑ constituta sunt, dum tamen servent castitatem ut inquit text. hic, de quo & nos alia diximus in l. 9. tit. 11. lib. 2. supra & Didac. Perez. l. 6. verbo, Otro si, tit. 2. lib. 4. Ordin. & processit etiam lex nostra à dispositione l. femina. ff. de Senator. de quo & per Mencl. in l. voluntas num. 4. & 5. C. de fideicom. & Carolus à Grassallis lib. 1. Regal. Franc. jure 18. & novissime legem nostram allegans Joan. Garfia. de nobilit. gloss. 1. §. n. 44. & 45. & faciunt dicta per Cassan. in Catal. glor. mund. 2. parte, considera. 40.*

¶ Ibi, *Pero que los hijos pechen, nam cum exemptio hæc detur propter officium Regiæ domus, merito quod cesset cessante officio & quod ad filios vel hæredes ꝑ non transeat, ut l. semper. §. immunitati. ff. de jure immun. l. 1. §. 1. C. eod. tit. De cujus intellectu tract. Dec. consil. 225. n. 4. & l. 3. ff. de censibus, & est hoc in privilegio isto speciale, quia temporale est, & ob officium habitum in domo Regiæ concessum, in aliis enim perpetuo duraturis eodem ꝑ filii gaudent, secundum Joan. Garfiam, 5. dict. §. 1. n. 25. & 26. ubi declarat jura contraria, & n. 32. an ad nepotes ex filiis extendatur, & n. 48. an ad filias nuptas, & n. 46. an ad filios naturales, & timidus tenet ad filios naturales non extendi contra Otaloram aliud tenentem, cum ipsemet Joan. Garfia, ibidem num. 49. sine dubitatione tenuerit filios naturales ꝑ legitimatos gaudere Patris privilegio 6 cum secundum veram opinionem de qua diximus late in l. 10. tit. 8. num. 36. lib. 5. supra in proposito l. 12. tit. 2. supra isto lib. 6. filii ob legitimationem solum non gaudent nobilitate Patris, nisi talis filius esset naturalis, qui aliis sine tali legitimatione nobilitate gauderet, & sic teneo quod nisi ex tenore privilegii aliud refultat & colligatur, filius naturalis gaudet ꝑ patris privilegio, de quo & filii legitimi aliis gaudere debebant. Sed est dubium, nam cum filius pars vicecerum patris dicatur, sicut & uxor una caro cum viro dicitur, quomodo uxor in nostra lege gaudet privilegio mariti, filius autem non, & in hoc nullam rationem congruentem reperio, nisi quia sic voluit legislator ob solatium uxoris mortuo marito, imo & ut invitetur ad honestè vivendum, & in castitate perseverandum ut apparet ex text. hic ibi, *No casando, y manteniendo castidad.* & in hoc est casus ubi pater majus ꝑ privilegium transfert ad uxorem, quam ad filios proprios, & gaudet uxor privilegio mariti etiam exorbitante, secundum Avend. dict. c. 14. pratorum n. 26. in med. lib. 2. & faciunt dicta per nos in l. 1. titul. 17. lib. 3.*

IN LEGEM DECIMAM NONAM.

Limitat præcedentem legem, ut officiales Regiæ teneantur ad contributionem fontium, Pontium, viarum & murorum publicorum.

Ibi,

¶ Ibi, *En reparo de muro, y cercas, y fuentes, y puentes, prout late diximus in l. 11. tit. 3. lib. 1. supra, in Clericis & aliis exemptis.*

¶ Ibi, *Pues que en provecho comun, allegat eam Otalora, de nobil. 3. part. cap. 9. num. 10. & dixi in d. l. 11. ubi dixi hoc procedere, quoticus propria populi deficiunt, ex l. 20. tit. 32. p. 3.*

IN LEGEM VIGESIMAM.

Famuli regine, qui servitii ratione erant exempti à tributis, ea mortua, non gaudebunt exemptione, nisi aliud regi visum fuerit.

SUMMARIUM.

1. *Regina servientes gaudent eisdem prerogativis, quibus gaudent regis ministri.*
2. *Obstetrices regine gaudent ducali dignitate.*
3. *Privilegium exemptionis cessat, cessante causa.*

¶ Ibi, *En servicio de la Reyna mi muger, desertientes enim regine gaudent ꝑ eisdem prerogativis, quibus ministri regis, ex l. 3. C. de prap. sacri. ubi & obstetrices ejus gaudent ducali ꝑ dignitate, secundum Ripam relatum & secutum, per Carolum à Grassallis, lib. 1. regal. Franc. jure. 18. pag. 4. in prin. in parvis. & itidem in fol. 259. & 261. & diximus etiam in l. 18. supra eod.*

¶ Ibi, *Cessa el servicio, o la causa de la excepcion, hic habes text. expressum probantem, cessante causa privilegii & exemptionis ꝑ cessare privilegium ipsum & exemptionem, ut & probat text. in l. Athleta. §. 1. ubi quoad in presidatu sunt, & l. geometra ibi donec curam gerunt, & l. idem Ulpianus ff. de excus. tur. que jura & alia plura allegat Tiraq. in tract. de causa cessante, in regula. n. 210. usque ad 221. pag. 28. in novis.*

IN LEGEM VIGESIMAM PRIMAM.

Revocantur exemptiones aliquibus concessa, ut non sint collectores neque tutores.

SUMMARIUM.

1. *Privilegium incipiens esse damnosum revocari potest & n. 2. ratio ponitur.*
3. *Levis quid portatur a pluribus quam ab uno.*
4. *Peccant immunitates tributorum sine causa concedentes.*

¶ Ibi, *En daño de los otros, & sic cum privilegium incipit esse damnosum ꝑ debet revocari, ex cap. suggestum, de decimis, & l. 5. tit. 20. p. & l. 43. 18. pag. 3. & ibi glossator Gutierrez, in cons. 5. & ideo inquit Lucas de Penna, in rubr. C. de excus. mun. lib. 10. quod immunitates sunt restringende, eo quod redundant in diminutionem ꝑ publicæ utilitatis, vel reliquorum, qui ex earum immunitate gravantur, ut probatur ex l. sequente, levius enim portatur à pluribus, ꝑ quam Accedo in Recopilationem. Tom. IV.*

ab uno l. actores, & ibi gloss. C. de exac. trib. lib. 10. l. rem privatam, & ibi gloss. C. de priv. dem. Aug. lib. 11. Bar. l. semel. num. 3. C. de apoch. pub. lib. 10. & ideo peccant immunitates ꝑ has sine causa concedentes, ut per Did. Per. l. 1. tit. 4. lib. 4. ordin. col. 1413. gloss. porque, ubi tractat, quando Rex urgente necessitate potest has immunitates & honores vendere.

IN LEGEM VIGESIMAM SECUNDAM & VIGESIMAM TERTIAM.

Immunitates sunt restringende ita ut solam personis, quibus principaliter concessa sunt, non vero suis familiaribus, etiam si in eis aliud disponatur, & hoc quoad tributa regia ob regis servitium vel ob populi necessitatem imposita, quo ad hæc enim familiares non excusantur, & ex l. 23. id generalius observandum jubetur.

SUMMARIUM.

1. *Privilegium originale est exhibendum pro ejus probatione.*
2. *Privilegium requiritur scriptura ad sui probationem.*
3. *Privilegiis non gaudent famuli, quoad patrimonialia saltem.*
4. *Privilegiis ordinum an gaudeant hospitates eos.*

¶ Ibi, *Que aunque algunos tengan privilegios, sed an erit necesse privilegia hæc demonstrare, vel sufficere testimonium alicujus publici notarii afferentis immunitatem alicui esse concessam à Principe? & in hoc tenendum est, quod licet ad substantiam gratiæ & privilegii scriptura non requiratur, requiritur tamen ad probationem, & sic privilegium originale ꝑ est ostendendum c. Porro, de privileg. l. 2. 3. 10. 11. 12. & 44. tit. 11. p. 3. & ex aliis pluribus ita concludit late Didac. Per. in l. 24. in gloss. 7. asentados, per rotam tit. 4. lib. 4. Ord. col. 1452. cum 6. sequen. ubi respondet legi, si solemnibus, de fide instr. quam ut contrariam adducit, & licet tandem ibi cogitandum reliquerit, hoc mihi tenendum videtur, idque ab omnibus indifferenter resolvitur in privilegio vel gratia principis, quod ad sui probationem scriptura requiritur, neque testibus probari ꝑ poterit, secundum Molin. de primog. lib. 2. c. 8. n. 7. & 8. neque erederem testimonio tabellionis afferentis aliquem esse immunem, ut supra, in l. 3. in fi. remissive dubitavimus.*

¶ Ibi, *Resultaria gran daño, & ideo restringende sunt exemptiones ut diximus in l. precedente.*

¶ Ibi, *En quanto a los familiares, de quo late agit Boer. decis. 213. num. 4. cum seq. aliis quibus, contrarium tamen videbatur antea dispositum ex auth. habita. C. ne fil. pro patre, ubi Rebus, in glo. tam ipsi quam eorum nuncii, & in privilegiis scholarum, privilegio 166. & ex text. in c. licet. de priv. in 6. sed contrarium hic statuitur & ideo servandum, ut inquit*

X ij Did.

Did. Per. in presenti sub l. 1. tit. 4. lib. 4. Ord. col. 1415. in prin. idque ex l. sequente generaliter loquente colligitur clarius, & ideo ut evites correctionem, vel dicendum est, illos esse casus speciales, qui per leges nostras in presenti non censentur correcti, vel è contrario dicendum est has leges nostras in presenti in suis casibus particularibus procedere, scilicet quoad munera patrimonialia, quoad quæ famuli non excusantur, non obstantibus privilegiis aliud dicentibus, quoad personalia verò jus comune remaneat in suo esse, quod est optimum ad familiares & syndicos ordinum mendicantium & S. Trinitatis & aliorum se volentium excusare privilegiis ipsorum ordinum, & de iis dabitur in consilio Regis provisio si petatur, prout jam vidi datam: in qua continetur quod solum hospites fratres Franciscanos, aut Dominicanos aut August. excusantur solum à receptione hospitiæ, militum & gentis de guerra, & non quoad alia: quoad uxorem tamen talis privilegiati hæc omnia cessant: gaudent enim privilegio quocunque ex l. 18. supra cod. ubi dixi. De l. 25. vide quæ dixi in l. 1. & 3. tit. 10. l. 5. supra de denationibus Regiis tempore tutoria vel in quietationum factis. De lege 27. finali nostri tituli dum dicit, y otras qualesquier notandum est, tabelliones vel notarios non gaudere propter officia nobilitate aliqua neque haberi ex hoc inter nobiles, secundum Guid. Papæ decis. delph. 9. quem sequitur Aymon Craveta, conf. 163. vol. 1. alleg. Aven. in dictionario, verbo, cavallero, in prin. & vide l. 11. tit. 25. supra. lib. 4. ubi aliqua dixi, & intellige nisi alias notarius sit nobilis, nam propter



officium non perdet nobilitatem, † & hæc pro hoc titulo sufficiant.

IN LEGEM VIGESIMAM,
QUARTAM.

Ordinem quem debent servare alguazelli missi à providentibus fortalicia, & gentes bellicas, describit lex nostra.

SUMMARIUM.

1 Datur forma in hac lege alguazellis providentibus fortalicia & gentes bellicas.

Ibi, † Lleven raxon firmada del proveedor, y signada del escrivano de los bastimentos que se huvieren de sacar de Cada pueblo. Justissima lex si observaretur, & dico observaretur, si ob non observatam acriter punirentur alguazelli eam frangentes, sed vereor per eos observari, & per superiores castigari transgressores, & est fortassis, quod non jubetur, quod in quolibet loco dicti alguazelli relinquunt transumptum signatum ordinis quem portant, & insuper reliquant testimonium coram iudice loci & tabellione, & testibus, de rebus omnibus quas abstrahunt à loco illo, aliter mille fraudes, technæ, ac cautela per eos fiunt, quæ postea verificari non possunt, ut in propositum inquit Castillo in sua politica, De Corregidores. lib. 4. cap. 1. num. 28. ubi n. 25. id de provisionibus victualium consulti correctoribus in suis provinciis, ubi gens bellica tenenda est, & timenda, ut abundantia eorum habeatur.

TITULUS DECIMUS OCTAVUS.

De las cosas prohibidas sacar del Reyno y meter en el, y de las que pueden andar libremente por el reyno.

Um de non exemptis & exemptis à tributis in præcedentibus dictum sit, & in præcedente de equis, nunc de ipsis & aliis prohibitis extrahi à regno, vel portari in eo.

IN LEGEM TERTIAM.

- 1 Extrahens res vetitas à regno tantum usus sui causa, non incurrit penam. & n. 2. idem si causa transitus vel gustus.
- 3 Minor viginti quinque annorum an incurrit penam appositam extrahentibus vel contra aliarum legum dispositiones facientes.
- 4 Forensis, licet ligari dicamus statuto prohibente extrahi res aliquas, excusatur tamen ex justa ignorantia. & n. 7. nisi ut ibi. num. 9. 10. & 11.
- 5 Civis possunt robus, quas volunt legem imponere.
- 6 Statutum licet non possit ligare personas forensium, potest tamen res & bona in suo territorio sita.
- 12 Res vetita extrahi à regno neque pro redemptione captivorum.
- 13 Extrahens res vetitas an requiratur quod cum effectu id fecerit. late.
- 14 Quid si quis se pararet ad occultandum res, an punietur. n. 14.
- 15 Ad incurrendam mortis penam extractio requiritur. ubi n. 16. quod ista pena mortis non solet imponi.
- 17 Testibus sufficit probare extractionem nec requiritur apprehensio.
- 18 Probatio legitima an erit, si unus testis dicit vidisse Titium in via exportantem frumentum, alter vidisse eum cum frumento extra territorium.
- 19 Leges hæc punientes exportantes res extra regnum an sint contra libertatem ecclesiasticam, si clericos comprehendant.
- 20 Statutum laicorum prohibens rem alienari in forensium an valeat.
- 21 Lex civilis si potest asserre commodum vel incommodum non dicitur contra libertatem ecclesiasticam.

gem 3. & ibi Bart. dicentem quod potest quis compelli per custodes regni ostendere res, quas portat, & portantes retinere ut adimpleant & ostendant eas, ut sciatur an monetam vel res vetitas extrahant, & habes etiam legem 1. & per totum C. qua res exprohibet.

Ibi, Cogados con la codicia de la ganancia, ergo si tantum usus sui causa extrahant, nullam incurrent penam, cessat enim tunc cupiditas acquirendi, & insuper adeit necessitas se sustentandi, & per consequens excusatur talis extractor. Non enim lex nostra necessaria ad usum vetare vult, sed cupiditatem acquirendi, & prohibitio non se extendit nisi ultra usum necessarii causam, secundum Doct. in l. cetera, de lega. 1. & Orosc. super ff. veteri col. 419. num. 10. & idem esset, si transitus causa, vel gustus † occasione, ut, in vino, id fieret, ut utrumque tenet alios allegans Mexia, in prag. panis concilio. 1. glof. 1. num. 27. 29. & 30. & Rebus. in 2. tom. consil. Fran. titul. de pan. Merca. artic. 2. vers. statuit ergo, & in fine articuli illius, & Clarum, in libro 5. senten. q. 82. sub statuto 7. num. 3. & 4. Ripa, de peste, titul. de reme. ad cons. uber. fol. 19. num. 109. cum sequen. & num. 114. cum sequen. & Aviles cap. 52. præ. glo. en la tierra, numero 18. & Suarez, alleg. 18. vers. sed posico, & probatur ex l. 8. infra cod. titul. & lib.

Ibi, Que persona ni personas algunas no sean osados de sacar, sed an minor sub iis verbis comprehenditur, † dic quod si est minor 14. annorum, et. tex. in l. Imperatores, in ff. de publi. & vellig. tenet quod non, Carpola in l. mulieris. 13. num. 16. ff. de verbo. sig. & ex tex. in cap. 2. de delict. puer. Bal. & alii relati per Dida. Per. l. 26. titul. 9. lib. 6. Ord. col. 239. & probatur ex l. 6. tit. 7. pag. 5. que singularis est & probans quod etiam est major 14. annorum, minor tamen viginti quinque non comprehenditur, neque tenebitur legis pena, adeo ut non sit opus restitutione, ut ibi notat. glof. licet ex lege, si ex causa. §. si in commissum. ff. de minoribus, restitutionem esse necessariam disponatur, prout tene-